

Nyt fra historisk Videnskab.

Den 14. Juni i Aar var det hundrede Aar siden Holger Fr. Rørdam fødtes, og Selskabet for Danmarks Kirkehistorie har i den Anledning ved Bjørn Kornerup udsendt en lille Bog, *Til Minde om Holger Fr. Rørdam 1830—1913*. Rørdam var fra 1857 Medlem af Selskabets Bestyrelse og Redaktør af »Kirkehistoriske Samlinger«, der saa at sige stod og faldt med ham. Det lille Mindeskrift indeholder dels en utrykt Afhandling af Rørdam om Præsten og Forfatteren Povl Jensen Kolding, dels en Mindetale ved hans Jordefærd 1913 af J. Oskar Andersen, dels endelig en Bibliografi over hans Skrifter og Afhandlinger ved Udgiven. I Mangel af en udførligere Biografi og Vurdering af den afdøde Kirkehistoriker er dette naturligvis meget nyttigt, især Bibliografien, der i sine elleve Kapitler viser Rørdams utrolig omfattende almenhistoriske, topografiske og biografiske Forfatterskab. Der opføres ialt 889 Numre, og heraf omfatter det ene, Nr. 111, de 486 Artikler, Rørdam skrev i »Dansk biografisk Lexikon«, og som tilsammen fyldte omtrent et Bind af Værket. Bibliografien synes praktisk indrettet og vil hyppig blive raadspurgt. Professor J. Oskar Andersens Mindetale rummer adskillige rigtige Bemærkninger om Rørdams Person og Forfatterskab, men nogen virkelig kritisk Vurdering kan man efter Tid og Lejlighed ikke vente her. Der er med den Fylde og den af grundtvigsk Kilde rundne Jævnhed og Danskhed, som prægede Rørdams Arbejde, en vis Graahed over ham som Forfatter. Professor Andersen gør med Rette opmærksom paa hans Stils Mangel paa Lethed og Gennemsigtighed. Bjørn Kornerup har andensteds peget paa hans Brist overfor det begrebsmæssige i Kirkehistorien. Der kan og bør tilføjes, at han manglede de vide Udsyn fra dansk til fremmed og omvendt. Paa dette Punkt turde overhovedet den specielle Kirkehistorie hos os være et Hestehoved bag efter den almindelige Historieforskning. Det gjaldt Engelstoft, hvis Fortjenester Professor Andersen smukt fremhæver, som det gælder Rørdam og endnu nok

ogsaa Kornerup, at de nationale Fænomener alt for lidt ses paa Baggrund af de udenlandske. Kirkehistorien mangler endnu er Erslev, hvis Synsmaade overfor Valdemarerne var banebrydende. Der findes Personligheder og Rørelser, som endnu ikke er kommet til deres Ret, fordi Perspektiverne ikke er set fuldt ud, og den Rørdamske Forskning har ikke her været befrugtende. Men derfor er hans Gerning ikke mindre værdifuld; han slutter sig smukt i Kredsen af svundne Tiders lærde og jævne Skribenter, for hvem Danmark var Midtpunkt og Maal. *Poul Engelstoft.*

I Aaret 1925 holdt Marstal Havn sit 100 Aars Jubilæum, og i den Anledning overdrog Havnekommissionen Erik Kroman, barnefødt der i Skipperbyen, at skrive Havnens Historie, men denne snævre Opgave fik Forf. heldigvis Lov at udvide til en Skildring af *Marstals Søfart indtil 1925*.

Han er gaaet til Værket med stor Grundighed og Iver efter at faa alt med, og efter Opgavens Natur har næsten hele Materialet maattet fremdrages ved Arkivundersøgelser; han har f. Eks. ikke ladet sig skræmme af noget saa vidtløftigt som at gennemgaa Konsulatslisterne for 1877 og 1892 for at konstatere Skibenes udenrigske Fart i disse Aar, foruden at han har benyttet de gode Muligheder, han havde, for at øse af den hjemlige Tradition. Det er da ogsaa blevet en meget bred Skildring, der ikke blot omhandler Søfarten og alle til den knyttede Institutioner, men den giver tillige Hovedtrækkene af Byens Historie fra Marstalden ved Øens eneste naturlige Havn til vore Dages tæt bebyggede Skipperby.

Der er gjort god Rede for de politiske Forholds Betydning for det gamle Fiskerlejes Udvikling til Søfartsby. I gejstlig Henseende var Ærø under Fyns Bispestol, men hørte ellers til Hertugdømmerne, og 1564 kom hele Øen under Hans den Yngre. De senere Delinger skaffede Marstal bedre Vilkaar, thi naar alt var paa een Haand, søgte Ærøskøbing i videst muligt Omfang at hævde sine Privilegier som Købstad over for hele Ærø Land, men naar den var delt, stræbte hver Herre efter at give sin Part de gunstigste Vækstbetingelser. Af Fiskeriet udviklede Søfarten sig, først ved Eksport af Landets egne Produkter og senere ogsaa fra de omliggende Øer. De udviklede Toldforhold beredte vel Vanskeligheder, men til Gengæld florerede Smughandelen, idet de kongerigske Bønder ved direkte Afsætning til Marstallerne kom uden om den ubehagelige Udførselstold paa baade Dyr og Korn, og hele Handelen paa de Kanter kom i den Grad paa deres